

Byla C-237/21

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2021 m. balandžio 13 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberlandesgericht München (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. balandžio 9 d.

Išduodamas (reikalaujamas) asmuo:

S. M.

Pareiškėja:

Generalstaatsanwaltschaft München

***Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas)**

<...>

C-237/21 – 1

<...>

Byloje dėl

S. M. (gim. M.) ekstradicijos

<...>

už pasyviąją korupciją

Oberlandesgericht München 1-oji baudžiamųjų bylų kolegija <...> 2021 m. balandžio 9 d. priėmė šią

nutartį

1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį klausimą prejudiciniam sprendimui priimti:

Ar trečiosios šalies prašymas dėl Sąjungos piliečio ekstradicijos siekiant įvykdyti bausmę, pateiktas vadovaujantis 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, pagal 2018 m. lapkričio 13 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendime *Raugevičius*, C-247/17 (EU:C:2018:898), išdėstytus principus, susijusius su SESV 18 ir 21 straipsnių taikymu, gali būti atmetamas ir tuo atveju, jei prašomoji valstybė narė pagal šią konvenciją privalo išduoti Sąjungos pilietį pagal tarptautinę teisę, nes terminą „piliečiai“ pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą ji apibrėžė kaip apimančią tik jos pačios piliečius ir neapimančią kitų Sąjungos piliečių?

2. Ekstradicijos procedūra sustabdoma, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl prejudicinio klausimo. (orig. p. 2)

Motyvai

I.

2020 m. lapkričio 5 d. Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos pateikė Vokietijos Federacinei Respublikai prašymą išduoti reikalaujamą asmenį, kad būtų įvykdyta 2017 m. kovo 24 d. Bosanska Krupa municipalinio teismo nuosprendyje byloje 18 0 K 031029 16 K už pasyviają korupciją skirta šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė.

Reikalaujamas asmuo yra Serbijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kroatijos pilietis ir nuo 2017 m. vidurio su sutuoktine gyvena Vokietijoje. Nuo 2020 m. gegužės 22 d. jis čia dirba regiono kurjeriu. Asmuo buvo laikinai suimtas ekstradicijos tikslu, o dabar yra laisvėje.

Papildomai apie Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijų pateiktą prašymą buvo informuotos Kroatijos valdžios institucijos. Atsakymo negauta.

Remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu *Raugevičius*, *Generalstaatsanwaltschaft München* (Miuncheno generalinė prokuratūra) paprašė pripažinti reikalaujamo asmens ekstradiciją negalima.

II.

- 1.

Kolegija mano, kad Generalinės prokuratūros prašymas pagal *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Vokietijos įstatymas dėl tarptautinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose, toliau – IRG) 29 straipsnio 1 dalį yra leistinas <...> [patikslinama] (orig. p. 3)

2.

Prašymo pagrindumas priklauso nuo nutarties rezoliucinėje dalyje pateikto klausimo, ar [SESV]18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama Sąjungos piliečio ekstradicija netgi tuo atveju, jei prašymą gavusi valstybė privalo jį išduoti pagal tarptautinę teisę.

Į šį klausimą nebuvo atsakyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendime *Raugevičius*, C-247/17 (EU:C:2018:898), nes, kaip išsamiau paaiškinta II skirsnio 2 dalies b punkte, Suomijos Respublika turėjo teisę atsakyti išduoti Lietuvos pilietį Rusijos Federacijai pagal tarptautinę teisę, o Vokietijos Federacinė Respublika šiuo atveju privalo išduoti Kroatijos pilietį Bosnijai ir Hercegovinai pagal tarptautinę teisę.

Konkrečiai kalbant:

a)

Pagal 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencijos dėl ekstradicijos (toliau – Konvencija dėl ekstradicijos) 1 straipsnį Vokietijos Federacinė Respublika pagal tarptautinę teisę privalo išduoti Bosnijai ir Hercegovinai reikalaujamą asmenį, kad būtų įvykdyta Bosanska Krupa municipalinio teismo skirta laisvės atėmimo bausmė.

aa)

Reikalaujamo asmens ekstradicijai taikoma 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, kurią Vokietijos Federacinė Respublika ratifikavo 1976 m. gruodžio 2 d., o Bosnija ir Hercegovina – 2005 m. balandžio 25 d.

Pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 1 straipsnį Konvenciją sudarančios šalys įsipareigoja perduoti viena kitai visus asmenis, kurių prašančiosios šalies kompetentinga valdžia reikalauja, kad galėtų įvykdyti nuosprendį, jeigu tenkinamos atitinkamos Konvencijos sąlygos ir jei vienoje iš kitų Konvencijos nuostatų nenumatyta išimtis (<...> [doktrina]; taip pat žr. 1987 m. kovo 31 d. *Bundesverfassungsgericht* (Vokietijos Konstitucinis Teismas, toliau – *BVerfG*) nutarties 2 *BvM* 2/86, *juris*, 34 punktą ir 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 26 ir 27 straipsnius).

bb)

Šiuo atveju Konvencijoje nustatytos sąlygos, susijusios su pareiga išduoti asmenį, tenkinamos. **(orig. p. 4)**

Tai yra nusikaltimas, kuriam taikoma ekstradicija, kaip tai suprantama pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 2 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį. Bosanska Krupa municipalinio teismo konstatuoti reikalaujamo asmens veiksmai pagal Vokietijos teisę – *Strafgesetzbuch* (Vokietijos baudžiamasis kodeksas) 332 straipsnio 1 dalies

pirmą sakinį – taip pat laikomi nusikaltimu, už kurį baudžiama laisvės atėmimu iki penkerių metų. Paskirta bausmė yra ne mažesnė kaip 4 mėnesiai; žr. Konvencijos dėl ekstradicijos 2 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

Nėra jokių kliūčių ekstradicijai pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 3–11 straipsnius. Bosnija ir Hercegovina pateikė visus Konvencijoje ekstradicijai reikalaujamus dokumentus pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 12 straipsnį.

Reikalaujamo asmens ekstradicija ir byla, kuria ji grindžiama, atitiktų pagal GG 25 straipsnį Vokietijos Federacinėje Respublikoje privalomus būtinausius tarptautinės teisės standartus ir nepažeistų imperatyvių konstitucinių principų ar būtino pagrindinių teisių apsaugos lygio (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 26 d. *BVerfG* nutartį 2 *BvR 107/18, juris*; 1982 m. sausio 26 d. Sprendimas dėl laikinųjų apsaugos priemonių 2 *BvR 856/81*).

b)

Vis dėlto kyla klausimas, ar pagal SESV 18 ir 21 straipsnius draudžiama išduoti Kroatijos reikalaujamą asmenį Bosnijai ir Hercegovinai, nepaisant tarptautinėje teisėje nustatyto įpareigojimo išduoti, nes Vokietijos Federacinė Respublika pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies a punktą neišduotų savo piliečio.

1.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad į šį klausimą buvo atsakyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendime *Raugevičius*, C-247/17 (EU:C:2018:898). Į Suomijos Aukščiausiojo Teismo pateiktą prejudicinį klausimą Teisingumo Teismas atsakė taip:

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: SESV 18 ir 21 straipsnius reikia aiškinti taip, kad trečiajai valstybei ne baudžiamojo persekiojimo tikslais, bet siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę pateikus ekstradicijos prašymą dėl Sąjungos piliečio, pasinaudojusio savo teise laisvai judėti, prašomoji valstybė narė, pagal kurios nacionalinę teisę draudžiama taikyti jos piliečių ekstradiciją už Sąjungos ribų tam, kad būtų įvykdyta bausmė, ir numatyta galimybė tokią užsienyje paskirtą bausmę atlikti jos teritorijoje, privalo šiam Sąjungos piliečiui, nuolat gyvenančiam jos teritorijoje, užtikrinti vienodą, kaip ir savo piliečių, vertinimą ekstradicijos klausimais.

Vis dėlto atidžiau panagrinėjus matyti, kad Suomijos Respublika galėjo atsisakyti išduoti joje buvusį Sąjungos pilietį, nepažeisdama įsipareigojimo Rusijos Federacijai pagal tarptautines sutartis. 1971 m. gegužės 12 d. deklaracijoje dėl prisijungimo Suomijos Respublika apibrėžė terminą „piliečiai“ pagal Konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą kaip apimančią visus „Suomijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos, Švedijos piliečius ir šiose valstybėse gyvenančius užsieniečius“. (orig. p. 5)

Panašia situacija pagal tarptautinę teisę taip pat buvo grindžiami Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai *Petruhhin*, C-182/15 (EU:C:2016:630), *Pisciotti*, C-191/16 (EU:C:2018:222) ir *BY*, C-398/19 (EU:C:2020:1032), kuriuose nagrinėta ekstradicija baudžiamojo persekiojimo tikslais. Tose bylose tiek 1993 m. vasario 3 d. Latvijos Respublikos ir Rusijos Federacijos sutarties dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose 65 straipsnyje, tiek 2003 m. birželio 25 d. Susitarimo tarp Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų dėl ekstradicijos (OL L 181, 2003, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 161) 10 straipsnyje ir Konvencijos dėl ekstradicijos 17 straipsnyje prašymą gavusiai valstybei leidžiama nuspręsti, kuriai iš kelių prašančiųjų valstybių reikalaujamas asmuo bus išduotas. Taigi ekstradicija į reikalaujamo Sąjungos piliečio kilmės valstybę būtų buvusi įmanoma visais Teisingumo Teismo nagrinėtais atvejais ir prašymą gavusios Sąjungos valstybės narės nebūtų pažeidusios tarptautinių įsipareigojimų atitinkamų trečiųjų šalių atžvilgiu.

2.

Šioje byloje situacija pagal tarptautinę teisę yra kitokia.

1976 m. spalio 3 d. deponuodama ratifikavimo dokumentą, Vokietijos Federacinė Respublika dėl Konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punkto pareiškė:

Vokietijos piliečių ekstradicija iš Vokietijos Federacinės Respublikos į užsienio valstybę draudžiama pagal Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucijos 16 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį, todėl bet kuriuo atveju turi būti atsisakyta juos išduoti. Sąvoka „piliečiai“, kaip tai suprantama pagal 1957 m. Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, apima visus vokiečius, kaip jie suprantami pagal Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucijos 116 straipsnio 1 dalį.

Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucija, toliau – GG) 16 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje ir 116 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

GG 16 straipsnio 2 dalies pirmas sakinyš

Joks vokietis negali būti perduotas užsienio valstybei.

GG 116 straipsnio 1 dalis

Šioje Konstitucijoje vokietis, jei teisės aktuose nenustatyta kitaip, yra asmuo, kuris turi Vokietijos pilietybę, arba vokiečių tautybės pabėgėlis ar perkeltasis asmuo arba jo sutuoktinis ar tiesiosios žemutinės linijos giminaitis, kuris buvo priimtas į Vokietijos Reicho teritoriją po 1937 m. gruodžio 31 d.

Kitų teisės aktų nuostatų, susijusių su asmenų ekstradicija siekiant įvykdyti bausmę, nėra. Šiuo klausimu taikytino Vokietijos įstatymo dėl tarptautinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose (IRG) 2 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta:

1. *Užsienietis, kurio baudžiamasis persekiojimas vykdomas užsienio valstybėje už joje padarytą nusikalstamą veiką arba kuris už tokią veiką yra joje nuteistas, kompetentingos institucijos (orig. p. 6) prašymu gali būti išduotas šiai valstybei, kad jį būtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn ar kad būtų įvykdyta už šią veiką skirta bausmė ar kita sankcija.*
2. <...>
3. *Užsieniečiai, kaip apibrėžta šiame įstatyme, yra asmenys, kurie nėra vokiečiai, kaip tai suprantama pagal Konstitucijos 116 straipsnio 1 dalį.*

Bosnija ir Hercegovina nepateikė jokių išlygų ar deklaracijų dėl Europos konvencijos dėl ekstradicijos.

3.

Taigi kyla abejonių, ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl SESV 18 ir 21 straipsnių, išdėstyta byloje *Raugevičius*, taikytina ir šioje byloje.

a)

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje daro prielaidą, kad nevienodas požiūris, dėl kurio leidžiama išduoti Sąjungos pilietį, turintį kitos, o ne prašymą gavusios valstybės narės pilietybę, kitaip nei prašymą gavusios valstybės narės pilietį, lemia SESV 21 straipsnyje įtvirtintos teisės apribojimą (2018 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-247/17 (EU:C:2018:898) 30 punktas; 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo byloje C-398/19 (EU:C:2020:1032) 40 punktas; 2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-191/16 (EU:C:2018:222) 45 punktas; 2016 m. rugsėjo 6 d. sprendimo byloje C-182/15 (EU:C:2016:630) 33 punktas).

Vis dėlto toks apribojimas gali būti pateisinamas, jeigu yra pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui (2018 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-247/17 (EU:C:2018:898) 31 punktas; 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo byloje C-398/19 (EU:C:2020:1032) 41 punktas; 2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-191/16 (EU:C:2018:222) 46 punktas; 2016 m. rugsėjo 6 d. sprendimo byloje C-182/15 (EU:C:2016:630) 34 punktas).

Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad tikslas išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos turi būti pripažįstamas teisėtu ir iš esmės leidžia pateisinti tokią ribojamąją priemonę kaip ekstradicija (2018 m.

lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-247/17 (EU:C:2018:898) 32 ir 33 punktai; 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo byloje C-398/19 (EU:C:2020:1032) 42 punktas; 2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-191/16 (EU:C:2018:222) 47 punktas; 2016 m. rugsėjo 6 d. sprendimo byloje C-182/15 (EU:C:2016:630) 37 punktas).

Vis dėlto tokia priemonė gali būti pateisinama objektyviomis priežastimis, tik jeigu ji būtina interesų, kuriuos ja siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis (2018 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-247/17 (EU:C:2018:898) 32 punktas; **(orig. p. 7)** 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo byloje C-398/19 (EU:C:2020:1032) 42 punktas; 2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-191/16 (EU:C:2018:222) 48 punktas; 2016 m. rugsėjo 6 d. sprendimo byloje C-182/15 (EU:C:2016:630) 38 ir 41 punktai).

b)

Minėtuose Teisingumo Teismo sprendimuose nebuvo iškelta klausimo, ar mažiau ribojančios priemonės taip pat apima veiksmus, kuriais valstybė narė pažeistų įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, nes atitinkamos valstybės narės galėjo pagal tarptautinę teisę teisėtai atsisakyti išduoti asmenis trečiajai valstybei. Taigi Teisingumo Teismas savo nuomonės šiuo klausimu juose neišreiškė.

Vis dėlto bylai *Raugevičius* paskirtas generalinis advokatas savo išvadoje lemiamą reikšmę suteikė aplinkybei, kad „pasinaudojusi pagal šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą suteikta galimybe, Suomijos Respublika deklaracijoje nusprendė apibrėžti terminą „piliečiai“, kaip jis suprantamas pagal šią Konvenciją, kaip apimančią „Suomijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos, Švedijos piliečius ir šiose valstybėse gyvenančius užsieniečius“ (2018 m. liepos 25 d. generalinio advokato Yves Bot išvados (EU:C:2018:616) 85 punktas). Toliau generalinis advokatas nurodo (86 punktas): „Šiuo atveju Suomijos Respublikos šioje deklaracijoje išreikštas lygybės siekis dėl apsaugos nuo ekstradicijos, kiek jis susijęs su Sąjungos piliečiu, kaip antai D. Raugeviči[us], negali likti neįgyvendintas. Pagal SESV 18 ir 21 straipsnius Suomijos Respublika turi užtikrinti visišką šio siekio veiksmingumą.“

Visa tai, atsižvelgus į visas faktines ir teises aplinkybes, verčia abejoti, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Raugevičius* nustatyti principai taikytini ir šioje byloje ir kad SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad reikalaujamo asmens ekstradicija Bosnijai ir Hercegovinai turėtų būti pripažinta neleistina, nepaisant Konvencijos dėl ekstradicijos 1 straipsnyje nustatyto prieštaraujančio įsipareigojimo pagal tarptautinę teisę.

4.

Nors kolegija mano, kad atsakymui į prejudicinį klausimą tai nėra svarbu, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo argumentus Sprendimo *Raugevičius* 42 punkte dėl išsamaus nacionalinės teisinės padėties paaiškinimo pažymėtina, kad

Bosanska Krupa municipalinio teismo skirta laisvės atėmimo bausmė iš esmės galėtų būti įvykdyta Vokietijos Federacinės Respublikoje. Atsižvelgiant į tai, kad reikalaujamas asmuo jau yra Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje, 1983 m. kovo 21 d. Europos Tarybos konvencija dėl nuteistųjų asmenų perdavimo (toliau – Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencija), kurią ratifikavo ir Vokietijos Federacinė Respublika, ir Bosnija ir Hercegovina, netaikytina (<...> [*travaux préparatoires*, doktrina ir jurisprudencija]). Taigi Bosnijos ir Hercegovinos sprendimo vykdymas priklauso nuo IRG 48 ir paskesnių straipsnių, pagal kuriuos, kitaip nei pagal Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktus, nėra reikalaujama nei turėti Vokietijos pilietybę, nei reikalaujamo asmens sutikimą (<...> [*travaux préparatoires*]).
(orig. p. 8)

Vis dėlto pagal IRG 57 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį sprendimas gali būti vykdomas tik jei ir tiek, kiek valstybė, kurioje sprendimas priimtas, su tuo sutinka (<...> [doktrina]). Taip nėra – bent jau kol kas, nes Bosnijos ir Hercegovinos institucijos prašė išduoti reikalaujamą asmenį, o ne perimti bausmės vykdymą.

<...>